

Ιστορικά - Έθνικά

■ «... Έγινε κτήμα όλης τής Οίκουμένης» - 80 έτη από τὸ ήρωϊκὸ μαρτύριό της

Ἡ οίκουμενικὴ διάστασις τῆς μεγάλης θυσίας τῆς ἀντιστασιακῆς Ἡρωίδος Λέλας Καραγιάννη*

Δίδαξε τὴν παγκόσμια κοινότητα πὼς σὲ τούτη τὴν
γωνιά ξεχωρίζουν γυναῖκες πὼς διδάσκουν πὼς ὑπηρε-
τεῖται ἡ Πατρίς καὶ ὁ Ἄνθρωπος

Τὸ 1980, ὅταν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰταλίας Σάντρο Περτίνι ἐπεσκέφθη τὴν Χώρα μας, παρεβίασε τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπίσημης ἐπισκέψεώς του, ἐπιθυμῶντας νὰ προσκυνήσει τὸ Μνημεῖο τῆς Ἡρωίδος Λέλας Καραγιάννη.

Κατέθεσε στεφάνι καὶ τῆς ἀπένειμε, μετὰ θάνατον, τὴν μεγαλύτερη τιμητικὴ διάκριση τῆς Ἰταλίας, τὸν Μεγαλόσταυρο τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας, ὁ ὁποῖος μέχρι τότε ἀπενέμετο μόνον σὲ πρόσωπα ἐν ζωῇ.

Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πὼς ἀπενέμετο σὲ νεκρὸ. Γιατί; Διότι ἡ Λέλα Καραγιάννη εἶχε ἀγωνισθεῖ γιὰ νὰ σώσει 76 Ἰταλοὺς, ὥστε νὰ μὴν ἐκτελεστοῦν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Ὑπενθυμίζουμε, ὅτι Ἰταλοὶ τὴν εἶχαν συλλάβει τὴν πρώτη φορὰ, τὸ Ὀκτώβριο 1941.

Σάντρο Περτίνι
(1978-1985).

Οίκουμενικὸ Γεγονὸς

Εἶναι μόνον ἓνα ἀπὸ τὰ περιστατικὰ πὼς ἔχουν ἀναδείξει σὲ οίκουμενικὸ γεγονός τὸν Ἄγωνα τῆς ἐναντία στὸν κατακτητὴ καὶ ἔχουν καταστήσει ἐμβληματικὴ τὴν μορφή τῆς πολύτεκνης μάνας πὼς

έθυσιάσθη για την Πατρίδα της.

Ἡ ιστορική αὐτὴ πτυχή ἀνεδείχθη τὴν 16η Ὀκτωβρίου 2022, στὴν σεμνὴ τελετὴ ποὺ ὀργανώθηκε γιὰ μίᾶ ἀκόμη χρονιά, στὴν ὁδὸ Τοσίτσα, στὸ πλάϊ τοῦ Πολυτεχνείου, ὅπου καὶ ἡ Προτομὴ τῆς Ἡρωίδος. **Σ**τὴν τελετὴ παρέστη καὶ ἡ συνονόματη ἐγγονή της, ἡ Λέλα Καραγιάννη, θυγατέρα τοῦ Βύρωνος, ἐνὸς ἀπὸ τὰ ἑπτὰ παιδιὰ τῆς Ἀγωνίστριας ποὺ συμμετείχαν

καὶ αὐτὰ στὸν Ἀγῶνα της.

Ἡ ἐγγονή της, Πρόεδρος τῆς Ὄργανώσεως Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως 1941-1944 «Λέλα Καραγιάννη - Μπουμπουλίνα», λειτουργεῖ ὡς θεματοφύλαξ τῆς *παρακαταθήκης* ποὺ κατέλειπε στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία καὶ στὴν ἀνθρωπότητα μὲ τὴν θυσία της ἢ γυναίκα ποὺ ἔπεφτε κτυπημένη ἀπὸ τὶς σφαίρες τοῦ κατακτητοῦ.

Προτομὴ Λέλας Καραγιάννη. Ἐξάρχεια.

Δίπλα σὲ 68 ἀκόμη πατριῶτες ποὺ περιφρόνησαν τὸν θάνατο καὶ ἔπεσαν ψάλλοντας τὸν Ἐθνικὸ μας Ὑμνο.

Ἡ Λέλα Καραγιάννη, Ἑλένη, ὅπως ἦταν τὸ βαπτιστικὸ της, μὲ τὸν Ἀγῶνα καὶ τὴν Θυσία της, ξεπέρασε τὰ στενὰ ὅρια μιᾶς Πατρίδος καὶ ἔγινε κτῆμα ὅλης τῆς Οἰκουμένης...

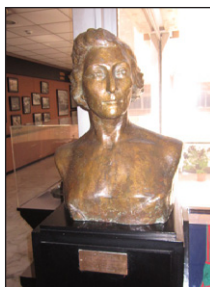
Δίκαιη τῶν Ἐθνῶν

...Ἐκπροσωπῶντας τὰ ἰδανικὰ τοῦ ἐλεύθερου ἀνθρώπου· τὴν Δημοκρατία, τὴν Ἀλληλεγγύη, τὴν ἐλεύθερη συνείδηση, τὴν θυσία γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ, τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὴν μεγαλοψυχία.

Ἐξ ἄλλου, συμπεριελήφθη καὶ στὸν κατάλογο τῶν «Δικαίων τῶν Ἐθνῶν», διότι φρόντισε νὰ διασώσει καὶ τὴν ἑβραϊκὴ οἰκογένεια Σολομῶν Κοέν. **Κ**ατὰ τὴν διάρκεια τῆς Κατοχῆς, μεταξὺ ἄλλων, βοήθησε Ἑβραίους ποὺ κινδύνευαν. **Ε**ιδικώτερα, τὸν Ἀπρίλιο 1944 ἔκρυψε τὴν οἰκογένεια Κοέν, τὸν πατέρα Σολομῶντα, τὴν μητέρα Ρεγγίνα καὶ τὴν θυγατέρα τους Σέλλυ καὶ ἀκολούθως φρόντισε νὰ ἐξασφαλίσουν ἀσφαλῆ διαμονή. **Ἐ**πὶ πλέον προμήθευσε μὲ πλαστὰ χαρτιά τὸν Λέοντα

Προτομὴ Λέλας Καραγιάννη. Χαλκίδα.

Προτομή και κάπα
της Λέλας Καρα-
γιάννη. Πολεμικό
Μουσείο Αθηνών.

Ίδα και την μητέρα του, η οποία τελικά συνελή-
φθη από τους Γερμανούς.

Είς τὸ πάνθεον τῶν ἀντιστασιακῶν προσωπι-
κοτήτων **ξεχωρίζει διεθνῶς** ἡ Λέλα Καραγιάννη,
διότι πρώτη ἐκείνη ὕψωσε τὸ ἀνάστημά της στὸν
κατακτητὴ καὶ ἔπραξε τὸ χρέος της. **Ἡ** γυναίκα
ποῦ κοιλοπόνεσε γιὰ νὰ κάνει ἑπτὰ παιδιά, ἀντὶ
νὰ ἀπολαύσει τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀστικής ζωῆς ποῦ
βίωνε, ἔκανε μία διαφορετικὴ ἐπιλογή. **Ἐ**κινήθη
μὲ τέτοια δυναμικὴ, ὥστε δίδαξε τὴν **παγκόσμια**
κοινότητα πὼς σὲ τούτη τὴν γωνιά ξεχωρίζουν
γυναῖκες ποῦ διδάσκουν πὼς ὑπηρετεῖται ἡ
Πατρίς καὶ ὁ Ἄνθρωπος.

Ἐνσυνείδητα ἠγωνίσθη. **Ἐ**νσυνείδητα ἐθυσι-
άσθη καὶ ἡ θυσία της ἔπιασε τόπο.

Ἀγωνιστικὸ πνεῦμα

Σὲ μία ἐκ βαθέων ἐξομολόγησή του, τὸ 1988, ὁ
υἱὸς της Βύρων Καραγιάννης, ξεδίπλωσε τὶς ἀνα-
μνήσεις του ἀποκαλύπτοντας σπουδαῖες πτυχές
τῆς πραγματικῆς Ὁργανώσεως καὶ Ἀντιστάσεως στὸν κατακτητὴ.

Ἐζησε ἀπὸ κοντὰ τὴν δράση τῆς μητέρας του καὶ παρηκολού-
θησε τὶς τελευταῖες ἡμέρες καὶ ὥρες της, ὄχι μόνον ὡς στοργικὸς
υἱὸς, ἀλλὰ καὶ ὡς συναγωνιστής. **Γ**νώρισε ἀπὸ πρῶτο χέρι τὴν θη-
ριωδία τοῦ κατακτητοῦ.

Ὡς γνωστόν, στὴν Ὁργάνωση «Μπουμπουλίνα» τῆς Λέλας Κα-
ραγιάννη ἐμυήθησαν ἐξ ἀρχῆς σύμμαχοι ἀξιωματικοὶ καὶ στρα-
τιῶτες, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν στὴν Ἑλλάδα ἀποφασισμένοι νὰ πο-
λεμήσουν τὸν κατακτητὴ.

Ἐμειναν στὴν Ἑλλάδα μὲ φροντίδα τῆς Ὁργανώσεως, ἐνῶ ἀρκε-
τοὶ μὲ δική τους ἐπιθυμία προωθήθηκαν στὰ βουνὰ καὶ ἄλλοι ἐφυ-
γαδεύθησαν στὴν Μέση Ἀνατολή.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ὁργανώσεως συνεργάστηκαν καὶ
οἰκογένειες ποῦ ἀφουγκράζοντο τὸ ψυχικὸ μεγαλεῖο μιᾶς μητέρας
ἑπτὰ παιδιῶν. **Μ**ιᾶς γυναίκας ποῦ ἔδιδε τὰ πάντα καὶ κατάφερε
ἰσχυρὰ πλήγματα κατὰ τοῦ κατακτητοῦ.

Ἀπεδείχθη, ὅτι ἦταν εὐφυῆς, ὀργανωτικὴ, ἀκούραστη, μεθοδικὴ
καὶ μὲ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα. **Κ**ατῶρθωσε νὰ δικτυωθεῖ μὲ Ὁργανώ-
σεις πόλεων, οἱ ὁποῖες ἐν τῷ μεταξύ ἰδρύοντο, ὅπως οἱ Ὁργανώσεις

Ἀπόλλων, Βύρων, ΠΕΑΝ, ΕΛΑΣ, Ζέρβας, ἀλλὰ καὶ ἀντάρτικες ὁμάδες τοῦ ΕΛΑΣ-ΕΔΕΣ, Ψαρροῦ κ.ἄ

Ὁ ρόλος τοῦ Ἰβερτ

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ στενές καὶ ἐποικοδομητικὲς συνεργασίες ποὺ ἀνεπτύχθησαν μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Δαμασκηνό, τὸν Ἐπίσκοπο Κισσάμου καὶ Σελίνου, τὸν Ἀστυνομικὸ Διευθυντὴ Ἄγγελο Ἰβερτ, τὸν Γεώργιο Ἀβέρωφ κ.ἄ.

Ἀποτελοῦσαν πολύτιμους συνεργάτες καὶ «πρόσωπα κλειδιά» γιὰ τὶς ὑποθέσεις περιθάλψεως, φυγαδεύσεως καὶ συλλογῆς πληροφοριῶν ποὺ κατέληγαν σὲ πράξεις δολιοφθορᾶς.

Ὅσα συνέβαιναν στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν ἀξίζει νὰ ἱστορηθοῦν ξεχωριστὰ γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρουν στὸ κλίμα ἐκείνων τῶν ἡμερῶν.

Οἱ σωζόμενες ἀφηγήσεις εἶναι πολύτιμες καὶ ἀποκαλυπτικές. Μᾶς παραδίδουν πανέμορφους πίνακες ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν ἀντιστασιακῶν στὴν Ἀθήνα, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων τῆς καθημερινότητος ποὺ ἐνίσχυναν παντοιοτρόπως τὸ ἔργο τους. **Τὰ** παιδιὰ ἔπαιρναν ἐντολὴ τῆς μητέρας καὶ μετέφεραν τραυματίες τοῦ ΕΛΑΣ καὶ τοῦ ΕΔΕΣ στὸν Σταθμὸ Πρώτων Βοηθειῶν γιὰ περίθαλψη. **Ἡ** σὲ δύο κομμωτήρια (Αὐγούλα καὶ Γαρυφαλλου), στὴν περιοχὴ ποὺ ἦταν τὸ κατάστημα τῆς οἰκογενείας, μετέφεραν συμμάχους γιὰ ἀλλαγὴ τοῦ χρώματος τῶν μαλλιῶν, ὥστε νὰ μὴν εἶναι ἀναγνωρίσιμοι. **Στὴν** συνέχεια τοὺς πήγαιναν στὸ Φωτογραφεῖο Ρίζου γιὰ νὰ στείλουν τὶς φωτογραφίες στὸν «Όττο», ποὺ δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἄγγελο Ἰβερτ γιὰ νὰ τοὺς ἐκδώσει πλαστὲς ταυτότητες.

ἽΟρδια καὶ ὑπερήφανη

Τὸ καλοκαίρι 1944 ἡ Ἀγωνίστρια ἦταν κουρασμένη καὶ ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας ἄρχισε νὰ ὑποχωρεῖ.

Οἱ Γερμανοὶ εἶχαν πληροφορίες γιὰ τὴν δράση της.

Οἱ περισσότεροι συμβούλευαν τὴν Λέλα Καραγιάννη νὰ ἐξαφανισθεῖ. Ἐκείνη ὡστόσο φρόντιζε πρῶτα νὰ προστατεύσει τὸ πλούσιο ἀντιστασιακὸ δίκτυο ποὺ εἶχε δημιουργήσει.

Ἡκολούθησαν πολλὲς περιπέτειες μέχρι ποὺ συνελήφθη ἡ Ἡρώϊς, ἡ ὁποία ὑπέστη φρικτὰ βασανιστήρια. Ἐβασανίσθη ἀπάν-

θρωπα, τὴν ἐκρέμασαν καὶ τῆς ἐξήρ-
θρωσαν τὰ χέρια. **Τ**ῆς κακοποίη-
σαν τὰ ἄκρα καὶ τῆς τρύπησαν τὰ
πλευρὰ μὲ χερούλι πόρτας. **Ἄ**λλὰ
ἐκείνη δὲν μαρτύρησε. **Δ**ὲν κιό-
τεψε (ἐδειλίασε). **Δ**ὲν πρόδωσε.
Ἄτσάλωσε τὴν ψυχὴ τῆς, γιὰ νὰ
δίνει κουράγιο στοὺς συγκρατου-
μένους τῆς.

5ο Γυμνάσιο Ἁγίας Παρασκευῆς
Ἀττικῆς.

* * *

Ἡ Λέλα Καραγιάννη ἐξετελέσθη τὸ πρωὶ τῆς **8ης Σεπτεμβρίου 1944** (26.8.1944 ἐκ. ἡμ.) σὲ ἡλικία 46 ἐτῶν. **Ἐ**φυγε ὑπερήφανη ὡς Ἑλ-
ληνίς, ὄρθια, ἐλεύθερη, καὶ ἡ μνήμη τῆς ταξιδεύει τιμημένη. **Ὡ**
Ταξίαρχος ἐπὶ τιμῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ φέρουσα παράση-
μο τῆς Βασιλικῆς Δάφνης τῆς Ἀγγλίας, τὸ Βραβεῖο τῆς Ἀρετῆς καὶ
Αὐτοθυσίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. **Ἐ**πίσης τὸ Χρυσοῦν Σταυρὸν
τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τὸν Σταυρὸ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελ-
λιστοῦ Μάρκου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. **Ἡ**κολούθησαν
πολλὲς ἀκόμη τιμητικὲς διακρίσεις, ἐνῶ τὸ σημαντικώτερο ἴσως
«παράσημο» εἶναι τὸ **5ο Γυμνάσιο Ἁγίας Παρασκευῆς τὸ ὁποῖο
φέρει τὴν ὀνομασίαν τῆς.**

Στὴν τελετὴ τῆς 16.10.2022 ἀγόρια καὶ κορίτσια μὲ τοὺς Κα-
θηγητὲς τοὺς κατέθεσαν στεφάνι καὶ μαζὶ μὲ τοὺς ἐκπροσώπους
τῆς Πολιτείας καὶ τῶν Ἀντιστασιακῶν Ὄργανώσεων ἀπέδωσαν τὶς
δέουσες τιμές.

□

(*) Ἐφημ. «Ἐστία», 17.10.2022, σελ. 4. • Τοῦ Ἐλευθερίου Γ. Σκιαδᾶ. • Ἐπιμέλ.
ἡμετ.